

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/130/2020
Identifikačné číslo spisu: 6116202029
Dátum vydania rozhodnutia: 28.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Petříková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6116202029.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu N. X., bývajúceho vo Z., zastúpeného Mgr. Robertom Antalom, advokátom, so sídlom v Banskej Bystrici, Ul. Kláry Jarunkovej 2, proti žalovanému N. K., bývajúcemu v L., zastúpenému JUDr. Ivanom Spišiakom, advokátom, so sídlom v Banskej Bystrici, Nad Plážou 7, o určenie, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 20C/28/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. decembra 2018 sp. zn. 13Co/216/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou podanou na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej ako „súd prvej inštancie“) domáhal určenia, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností vedených Okresným úradom X., katastrálnym odborom na LV č. XXX, kat. úz. T., parcele registra E-KN č. 174, orná pôda o výmere 55 m², na LV č. XXX, kat. úz. T., parcela E-KN č. 175 trvalé trávne porasty o výmere 272 m², na LV č. XXX, kat. úz. T., parcela registra E-KN č. 176 zastavané plochy a nádvoría o výmere 13 m² a na LV č. XXX kat. úz. T., parcela E-KN č. 164, zastavané plochy a nádvoría o výmere 8 m².

2. Súd prvej inštancie rozsudkom zo 16. marca 2017 č. k. 20C/28/2016-50 žalobu zamietol a rozhodol, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v konaní bolo potrebné posúdiť, či žalobca má naliehavý právny záujem na určení, že žalovaný nie je spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností a či je tvrdené právo neisté alebo ohrozené, a či vyhovujúcim určovacím rozsudkom možno túto neistotu odstrániť. Súd prvej inštancie mal za to, že rozsudok súdu negatívne určujúci, že žalovaný nie je vlastníkom predmetných nehnuteľností, nemôže zlepšiť právne postavenie žalobcu, ktorý svoje vlastnícke právo nepreukazuje nadobúdacím titulom a nepríde k zmene právneho postavenia žalobcu. Pokiaľ žalobca odôvodňoval naliehavý právny záujem na požadovanom určení pre rozpor v užívaní predmetných nehnuteľností, netýka sa to vlastníctva žalobcu a žalovaného, ale užívania podielov, ktoré má zapísané na liste vlastníctva žalovaný ako spoluvlastník s tým, že keby nebol zapísaný

žalovaný a vlastníctvo by patrilo neznámym dedičom, ktorých zastupuje Slovenský pozemkový fond, s ktorým má nájomnú zmluvu, by nerušene užíval celú nehnuteľnosť. Nemôže byť dôvodom preukázania naliehavého právneho záujmu z dôvodu, že žaloba sa vzťahuje k vlastníctvu, resp. k spoluvlastníctvu a nie k nájomnej zmluve a podiely žalovaného a jeho predchodcu nikdy neboli vo vlastníctve žalobcu. Súd prvej inštancie tak dospel k záveru, že žaloba nie je procesne prípustným nástrojom ochrany práva žalobcu, pretože nepreukázal naliehavý právny záujem na určení vyjadrenom v žalobe.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 18. decembra 2018 sp. zn. 13Co/216/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a rozhodol, že žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že rozsudok negatívne určujúci, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností, nemôže zlepšiť právne postavenie žalobcu, ktorý svoje vlastnícke právo nepreukazuje na neho znejúcim tzv. nadobúdacím titulom; žalobca ani netvrdí, že by mu mal patriť práve sporný podiel na predmetných nehnuteľnostiach. Konštatoval tak, že na podaní žaloby, predmetom ktorej je určenie, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností, žalobca nemá naliehavý právny záujem. Odvolací súd svoje právne posúdenie oprel o rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 MCdo 20/2007.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej ako „dovolaateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ CSP. Uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré doteraz neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešené, resp. boli riešené rozdielne, a to od otázky 1/ „naliehavosti právneho záujmu na určení, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností“. Taktiež otázky 2/ „či je rozdiel od určenia, že žalovaní nie sú vlastníckmi nehnuteľnosťmi, od určenia, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosťmi“. Dôvodil, že rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 2 MCdo 20/2007, o ktoré sa odvolací súd oprel vo svojom rozhodnutí je nepoužiteľné z dôvodu, že žalobkyňa sa v konaní sp. zn. 2 MCdo 20/2007 domáhala negatívneho určenia, že žalovaní nie sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností z dôvodu, že sama chcela dosiahnuť nadobudnutie vlastníctva osvedčením o vydržaní. Pričom poukázal aj na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 6 Cdo 11/2011, kde súd rozhodoval o takmer totožnej veci, z hľadiska skutkového a právneho avšak predmetom označenia nebolo určenie, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalovaný navrhol, aby dovolací súd dovolanie ako neprípustné odmietol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie nie je dôvodné.

6.1. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

8. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne: a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c / náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol., Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

8.1. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je

stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú uvedené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

9. Dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania dovolateľa z hľadiska dovolacieho dôvodu vyplývajúceho z § 421 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ CSP, v zmysle ktorého namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené, resp. boli riešené rozdielne a to od otázky 1/ „naliehavosti právneho záujmu na určení, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností“. A otázky 2/ „či je rozdiel od určenia, že žalovaný nie sú vlastníkami nehnuteľností, od určenia, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností“.

10. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

11. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ak o dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je relevantná otázka, v rámci ktorej by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú dovolacím súdom a uviesť, ako ju riešil dovolací súd, b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky dovolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

13. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú dovolacím súdom a uviesť, ako ju riešil dovolací súd, b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

14. Najvyšší súd pripomína, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná len otázka, ktorá vykazuje znaky pretrvávajúcej rozdielnosti rozhodovania dovolacích senátov, t. j. existujúca nejednotnosť posudzovania danej otázky. Vyplýva to zreteľne priamo z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, konkrétne z toho, že za relevantnú tu zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania dovolacieho súdu (teda nie minulé, už prekonaná a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

15. Podľa § 432 ods. 1 CSP možno dovolanie, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový

stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

16. Dovolací súd vo vzťahu k vymedzenej otázke 1/ „naliehavosti právneho záujmu na určení, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností“ uvádza a poukazuje na to, že rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu túto predmetnú otázku riešila a to v rozhodnutiach sp. zn. 2 MCdo 20/2007 a sp. zn. 6 Cdo 11/2011.

17. V rozhodnutí sp. zn. 2 MCdo 20/2007 dovolací súd prejednával situáciu, kedy podanou žalobou žalobkyňa žiadala určiť, že žalovaní nie sú podielovými spoluvlastníkmi predmetného pozemku v podiele 40 032/40 680 (zapísaného v pozemkovej knihe na základe č. d. 359/62). V pozemkovej knihe sú pritom ako podieloví spoluvlastníci vedení aj právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ a žalovaná 3/ v podiele 648/40 680 (zapísaného v pozemkovej knihe na základe č. d. 28/64); žalobkyňa túto skutočnosť nespochybnila. Dovolací súd konštatoval, že opodstatnený je preto záver, že aj keby bolo podanej žalobe vyhovené, vyžadovalo by sa naďalej na vydanie osvedčenia o vydržaní podľa § 63 písm. a/ ods. 1 Notárskeho poriadku vyjadrenie žalovanej 3/. Neisté právne postavenie žalobkyne by sa vyhobením jej žalobe neodstránilo a podmienky stanovené v § 63 písm. a/ ods. 1 Notárskeho poriadku na vydanie osvedčenia o vydržaní by sa pre ňu nezmenili. Dovolací súd tak zhrnul, že rozsudok súdu negatívne určujúci, že žalovaní nie sú vlastníkami nehnuteľností, nemôže byť v danom prípade spôsobilý zmeniť (zlepšiť) právne postavenie žalobkyne, ktorá svoje vlastnícke právo nepreukazuje na ňu znejúcim tzv. nadobúdacím titulom (napr. kúpnu zmluvou alebo súdnym rozhodnutím) a dosiaľ nebola zapísaná vlastníčkou predmetných nehnuteľností v príslušnej evidencii právnych vzťahov k nehnuteľnostiam. ňou požadovaným negatívnym určením sa v porovnaní s existujúcim stavom jej právne postavenie nezlepšuje, uspokojivo sa neodstraňuje jej neistota v danom právnom vzťahu, ktorá pretrváva naďalej a nevylučuje ďalšie konania o vlastníctve predmetných nehnuteľností.

18. V rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 11/2011 dovolací súd posudzoval situáciu, kedy žalobkyňa podala žalobu po vydaní osvedčenia o držbe nehnuteľnosti v čase, kedy už žalovaný, ako osoba uvedená v tomto osvedčení, bol v evidencii nehnuteľností zapísaný ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti. Dovolací súd konštatoval, že za tohto stavu vyhovie žalobe o určenie, že žalovaný nespĺňa podmienky pre vydanie osvedčenia o držbe nehnuteľnosti, ktorej účelom je zmariť tretej osobe možnosť domáhať sa vydania takéhoto osvedčenia, neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu (vlastníckeho práva k nehnuteľnosti). I keď by kataster nehnuteľností vykonal na základe vyhovujúceho rozsudku zápis formou záznamu (katastrálny zákon nepozná zápis formou výmazu vlastníckeho práva), dosiahol by sa iba stav, kedy by zápis vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti v katastri nesvedčil žiadnej osobe (pozemok by ostal vlastnícky neusporiadaný). Dovolací súd uviedol, že ak preto zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností už svedčí na základe osvedčenia inej osobe, ako tomu bolo v danej veci, celý obsah spornosti vlastníckeho práva k veci možno vyriešiť uplatnením žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti takto zapísanej na inú osobu, vrátane žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva právneho predchodcu žalobcu (otázka, či žalovaný spĺňa podmienky pre vydanie osvedčenia o držbe nehnuteľnosti má v tomto konaní povahu predbežnej otázky). Len formou takejto žaloby možno úplne sporný právny vzťah medzi účastníkmi úspešne vyriešiť.

19. Dovolací súd vzhľadom na uvedené uvádza, že právny záver vyjadrený dovolacím súdom v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 11/2011 je totožný s právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí sp. zn. 2 MCdo 20/2007 a vzhľadom na to, že nastolená dovolacia otázka už bola uvedenými rozhodnutiami riešená dovolacím súdom, dovolací súd pristúpil k jej posúdeniu z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

20. Dovolací súd uvádza, že dovolateľ sa v konaní domáhal určenia, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom a teda sa jedná o určovaciu žalobu, v rámci ktorej súdy oboch inštancií správne skúmali naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení. Naliehavosť požadovaného určenia sa prejaví

tým, že určovací rozsudok bude pre žalobcu podstatným spôsobom užitočný. Tu je potrebné zdôrazniť, že dovolateľ sa domáha negatívneho určenia, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom, pričom ak by súdy vo veci rozhodli, tak by sa na dovolateľovom postavení v rámci spoluvlastníckeho vzťahu nič nezmenilo, pretože dovolateľ v konaní ani nenamietal, resp. nerozporoval, že by predmetný spoluvlastnícky podiel žalovaného mal patriť dovolateľovi. A aj sám dovolateľ v dovolaní uviedol, že sa nedomáha ani sa v budúcnosti nehodlá domáhať určenia vlastníctva k predmetnému spoluvlastníckemu podielu žalovaného. Dovolací súd tak má za to, že prípadný vyhovujúci rozsudok by pre dovolateľa nemal nijaký zásadný právny význam, ktorý by mal zmeniť jeho právne postavenie vo vzťahu k predmetnému spoluvlastníckemu podielu. Dovolací súd tak uvádza, že odvolací súd dospel k správne právnemu záveru, keď konštatoval, že dovolateľ nemá na určenie, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností, naliehavý právny záujem a teda, že sa odvolací súd svojím právnym záverom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

21. Vo vzťahu k otázke 2/ „či je rozdiel od určenia, že žalovaní nie sú vlastníkami nehnuteľností, od určenia, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností“ dovolací súd poznamenáva, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu neriešilo túto dovolateľom nastolenú otázku. Odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí, ktorým potvrdil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, zaoberal výlučne otázkou určenia, že žalovaný nie je podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností, pričom žalobca ani netvrdil, že by práve sporný podiel na predmetných nehnuteľnostiach mal patriť žalobcovi. Vzhľadom na uvedené má dovolací súd za to, že odvolací súd sa tak riešením uvedenej otázky, majúcej podľa názoru dovolateľa kľúčový význam pre jeho rozhodnutie, vôbec nezaoberal. So zreteľom na to dovolací súd uzatvára, že dovolanie dovolateľa je aj v tomto bode v zmysle § 421 ods. 1 CSP procesne neprípustné.

22. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľa vyplývajúce z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP podľa § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné odmietol.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.